

Finansdepartementet

Arbeidsgrupperapport om fripoliser

Remy Edseth

Pensjonsforum 26.9.2024

Finansdepartementet

Bakgrunn

Regelverksutvikling

- Utredning og høring i 2018-2020
- Adgang til fleksibel bruk av avkastningsoverskudd
- Spørsmål om tak på tilleggsavsetninger. Løftet av Pensjonistforbundet
- Tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond blir ett kontraktsfordelt bufferfond

Organisering

- Stortingets anmodningsvedtak 719 (2022- 2023):
*«Stortinget ber regjeringen nedsette et hurtigarbeidende utvalg med representasjon fra berørte parter, med mandat til å se på mulige regelendringer for **ytterligere å sikre verdiene i og reguleringene av fripoliser.**»*
- Arbeidsgruppe med AID, Finanstilsynet, LO, NHO og FIN
 - Arbeidsgruppens rapport
 - Medlemmenes vurderinger, ikke nødvendigvis arbeidsgivernes
- Utredningsråd med arbeidslivets øvrige parter, pensjonsleverandører, kunder, relevante fagmiljøer
 - Møter og skriftlige innspill som er gjengitt i rapporten

Mandatet

- «... endringer i regelverket som bidrar til at kundens **overskuddsmidler** på fripoliser og ev. andre garanterte pensjonsprodukter **i tilstrekkelig grad benyttes til økning av pensjonsytelsene** (reguleringsmekanisme), samtidig som en ivaretar kundenes og pensjonsleverandørenes **behov for en avkastningsbuffer.**»
- «... endringer i regelverket for bruk av **amortisert kost** og adgang til såkalt **lånt egenkapital**, eller andre endringer i regelverket, kan bidra til målene om **sikkerhet for kundenes pensjon, velfungerende konkurranse og mer effektiv forvaltning av pensjonskapitalen.**»

Hovedtrekk ved garanterte pensjonsprodukter

- Kommunale og private ytelsesordninger samt fripoliser fra de private ordningene
- Betalt premie for en garantert nominell ytelse basert på forutsetning om rente og levealder/dødelighet
- Avkastningsgaranti
- Meravkastning
 - Kan settes av i avkastningsbuffer som kan brukes ved lav avkastning
 - Premiefond og pensjonistenes overskudd for aktive ordninger
 - Overskuddsdeling 80-20 for fripoliser. Kundens andel til regulering av ytelser

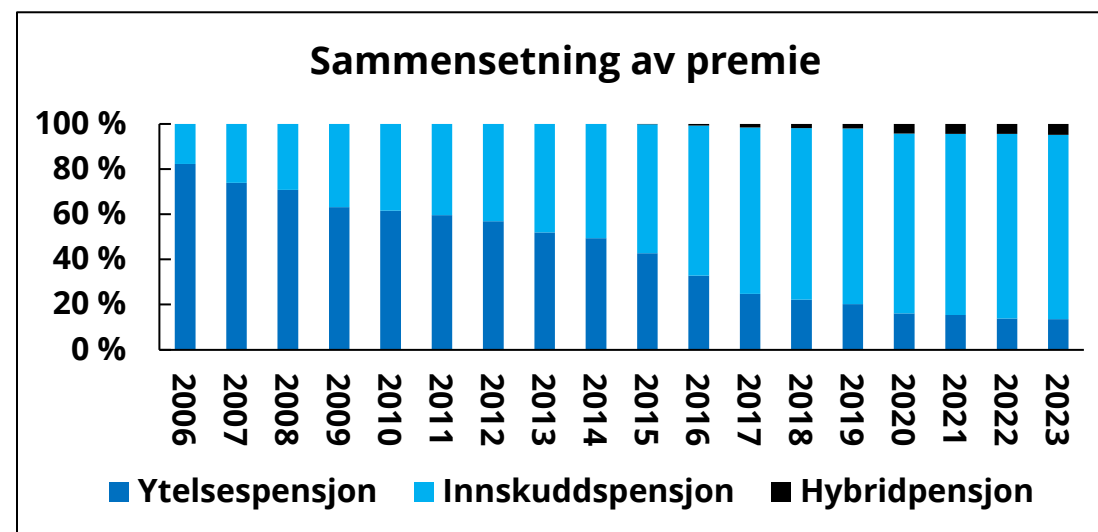
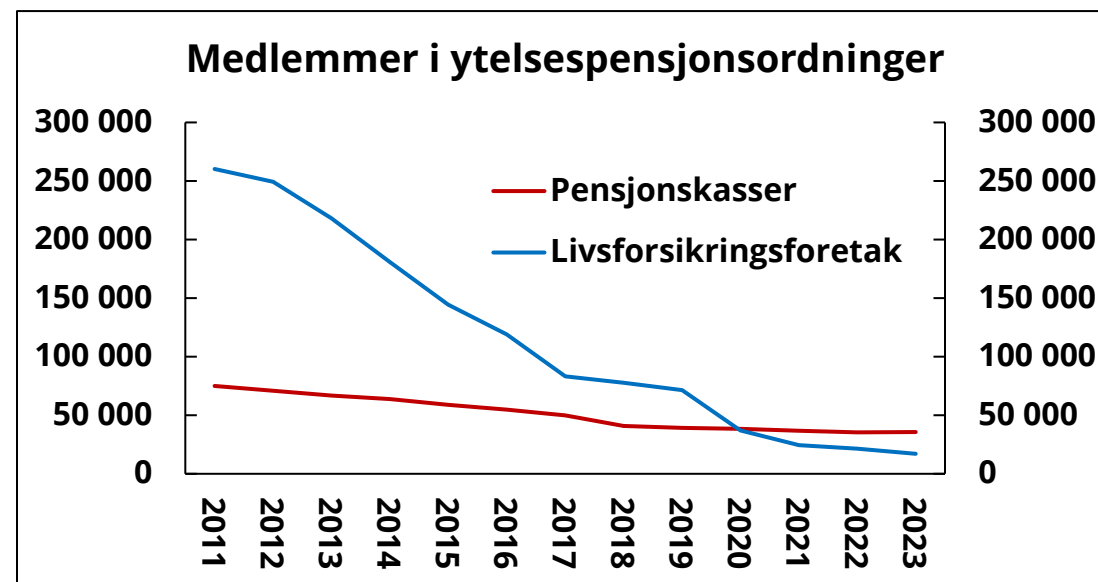

Finansdepartementet

Markedsutvikling

Markedet

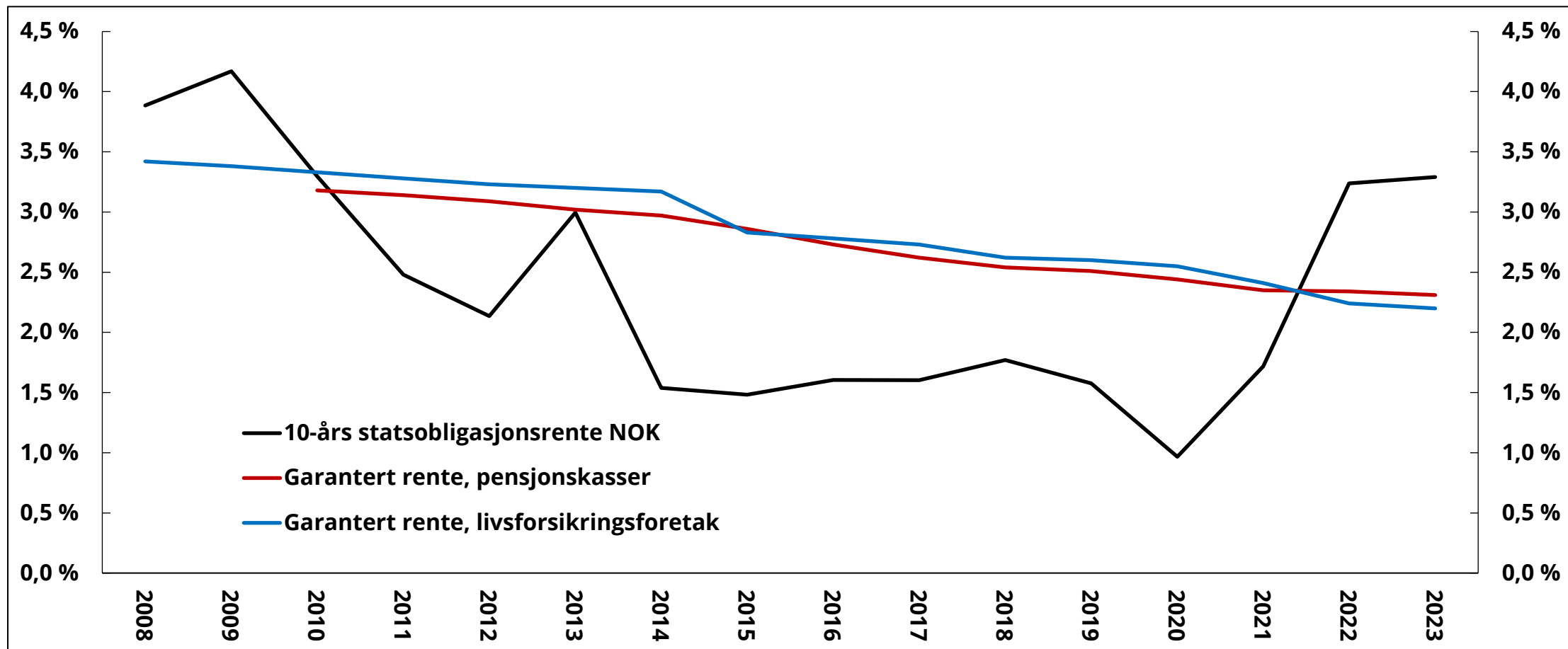
- Ytelsesordninger kan opprettes av arbeidsgivere i pensjonskasser eller livsforsikringsforetak
- Ytelsesordningene er i hovedsak avviklet eller lukket, og ny opptjening skjer i innskudds-ordninger (noe i hybrid)
- Mye kapital med avkastnings-garanti ligger i fripoliser

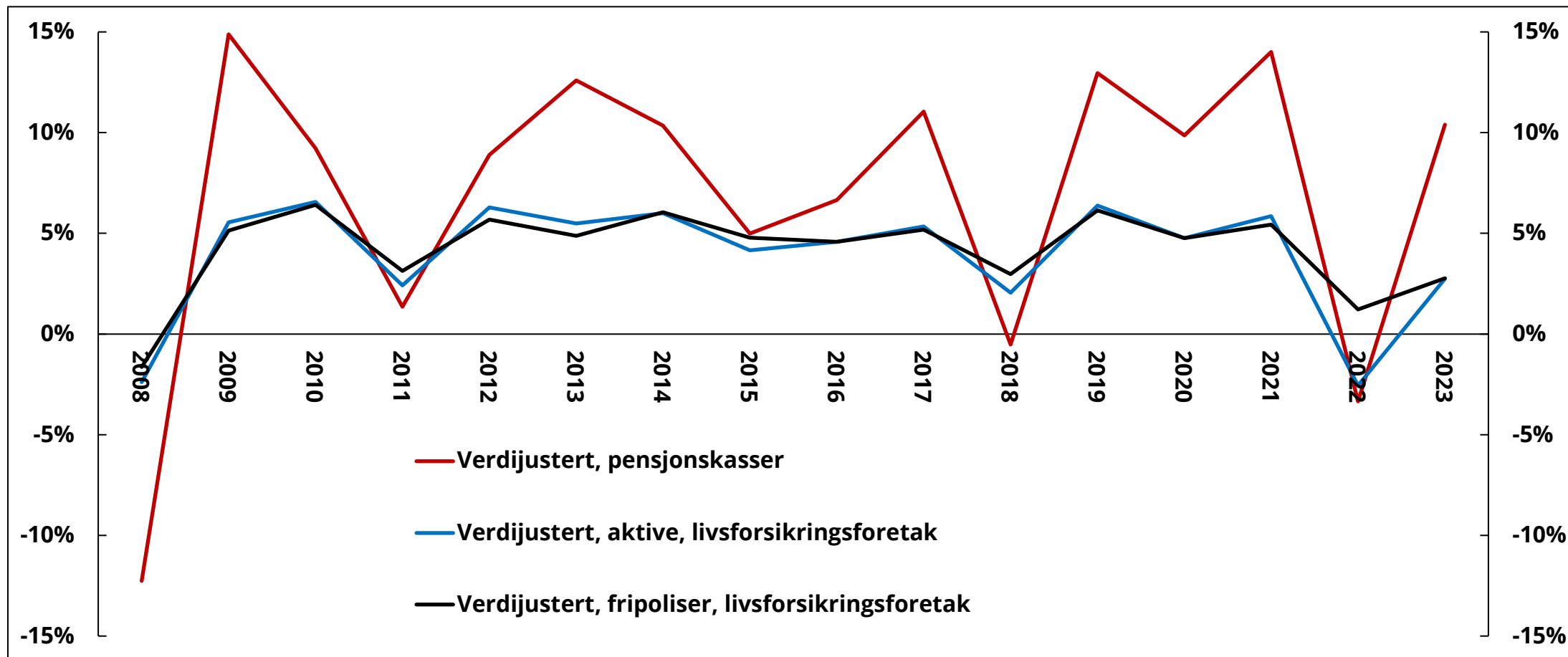
Kilde: Finans Norge og Pensjonskasseforeningen

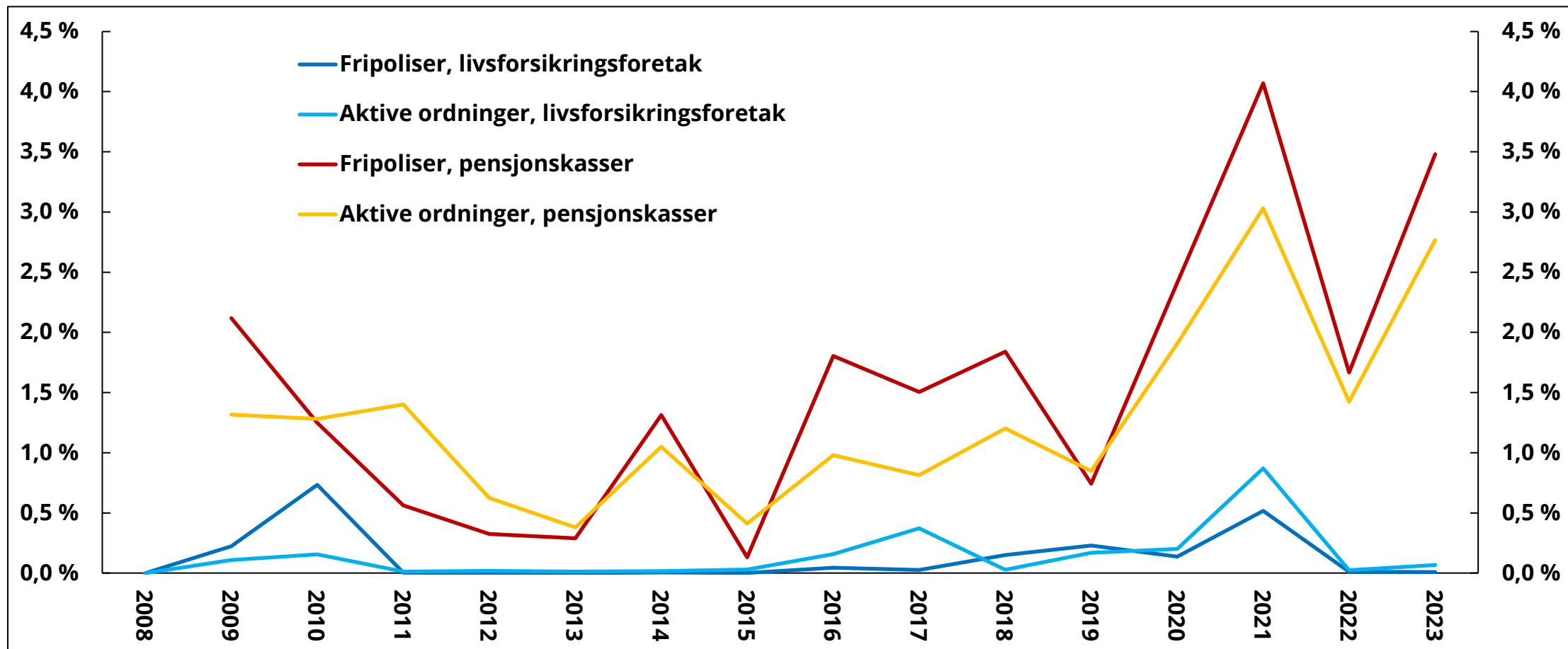
Avkastningsgaranti og markedsrente

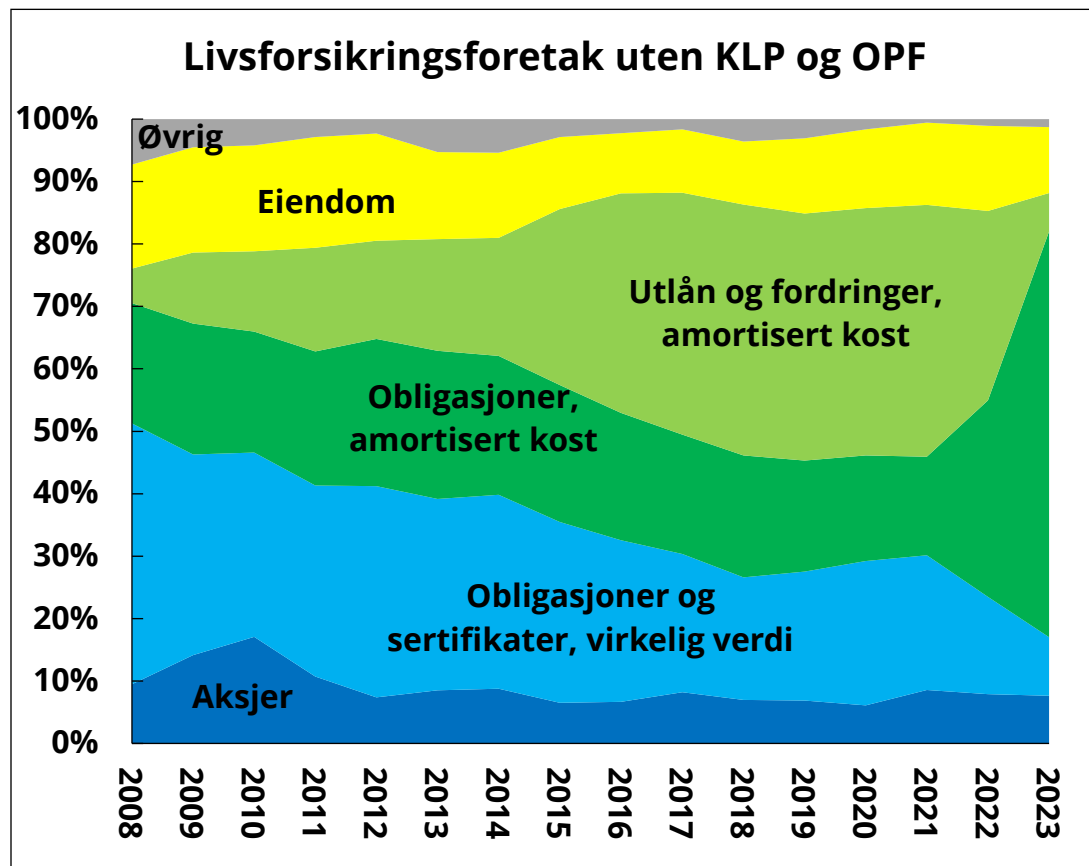
Avkastning på kundemidler

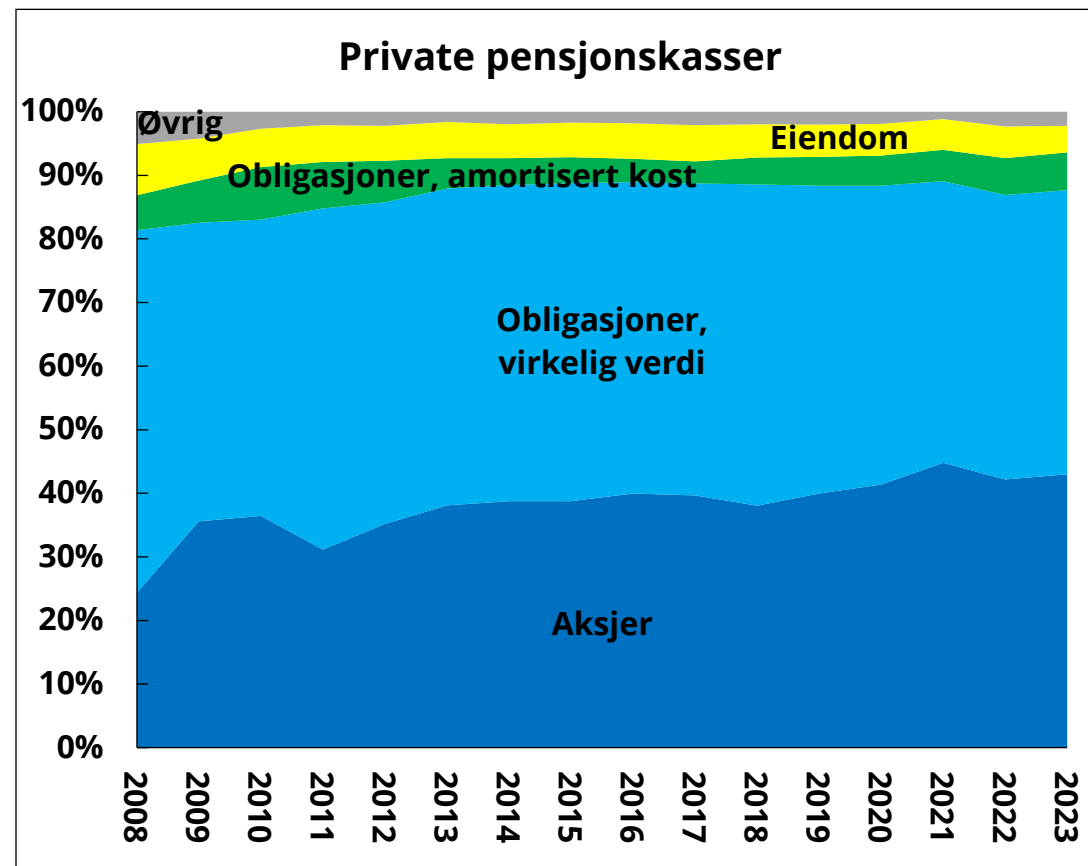
Avkastning benyttet til regulering

Aktivasammensetning i kollektivporteføljene

Kilde: Finanstilsynet

Kilde: Finanstilsynet

Finansdepartementet

Tiltak

Bufferfond

- Avveining mellom risikobærende evne og utbetaling til den enkelte kunde, jf. mandatet
- Tre hovedtemaer i rapporten:
 1. Tak på bufferfond, krav til nedbygging
 2. Tilførsel og bruk av frigjort bufferfond
 3. Bruk av gjenstående bufferfond ved fripoliseinnehavers død

Tak på bufferfond, krav til nedbygging

- **Arbeidsgruppen** anbefaler
 - ikke regler om øvre grense/tak på bufferfondet
 - regler om at pensjonsleverandørene selv skal ha retningslinjer for bufferfondets størrelse og nedbygging
 - krav om å publisere hovedinnholdet i retningslinjer, på en forståelig måte for kundene
- **Flertallet** vil videreføre forskriftsregler om minstekrav til frigjøring av buffer i utbetalingsperioden for fripoliser
- **LOs** medlem ønsker unntak for leverandører som forvalter fripoliser kollektivt
- **NHOs** medlem ønsker ikke forskriftsregler, men at nedbygging skjer iht. leverandørenes retningslinjer

Tilførsel og bruk av frigjort bufferfond

Utbetaling av frigjort bufferfond:

- **Flertallet** konkluderer ikke endelig og viser til avveining mellom
 - raskere utbetaling og at en større del av bufferen kommer til utbetaling i medlemmets levetid og
 - at kjøp av livsvarig ytelse bidrar til å opprettholde ytelsens kjøpekraft
- **NHOs** medlem vil videreføre gjeldende regel om at frigjort bufferfond benyttes som engangspremie for livsvarig ytelse
- **LOs** medlem mener beløpet som frigjøres fra bufferfondet årlig bør utbetales til den forsikrede

Tilførsel og bruk av frigjort bufferfond

Beregningsrente ved kjøp av livsvarig ytelse:

- **Flertallet** anbefaler at det ikke settes krav til nivå på beregningsrenten ved kjøp av tilleggsytelser i form av årlig livsvarig ytelse
- **LOs** medlem mener det vil være en fordel for forsikringstakeren om beregningsrenten som brukes er på samme nivå som for fripolisen og mener det bør være krav om dette

Bruk av gjenstående bufferfond ved fripoliseinnehavers død

- Overskuddsdeling ved frigjøring av buffer før død. Håndtering av gjenstående buffer kan påvirke insentiver til frigjøring.
- Fordeling
 - mellom leverandør og forsikrede
 - mellom nåværende og fremtidige forsikrede
- **Flertallet:** Gjenstående bufferfond skal tilføres som overskudd til risikoresultatet. Inntil 20 prosent av denne delen av risikooverskuddet kan settes av til risikoutjevningfondet
- **NHOs** medlem mener 50 prosent bør kunne gå til risikoutjevningfondet, som for det øvrige overskuddet på risikoresultatet

Lånt egenkapital

- Utsette tidspunktet for ev. tilførsel av egenkapital for å øke leverandørens evne til å ta risiko i forvaltningen, med sikte på økt forventet avkastning og økt pensjon
- Nedsiderisiko for kunden?
 - Uendret forvaltning – kunden får ikke med seg egenkapital ved særskilt lav avkastning, jf. bl.a. 2008-resultat
 - Endret forvaltning – økt risiko og økt forventet avkastning
- Hvordan?
 - Forvaltning av midlene
 - Flytting, konvertering

Lånt egenkapital – beregninger fra Storebrand

Gruppe	Gj.snitt. alder	Gj.snitt. rentegaranti	Pst. av bestanden
Gruppe 1	55 år	2,8 pst.	43 pst.
Gruppe 2	67 år	3,2 pst.	27 pst.
Gruppe 3	78 år	3,5 pst.	30 pst.

Ikke tallfestet effekter for gruppe 3 – svært små, men ikke negative.

Effekter med og uten begrensninger i form av effekter gjennom solvensregler og av investeringshorisont.

Endring i aksjeandel				
	Gruppe 1	Gruppe 1 med begrensninger	Gruppe 2	Gruppe 2 med begrensninger
Lånt EK - medfølger ikke	15 prosentpoeng	13 prosentpoeng	2 prosentpoeng	tiltaket har mindre betydning
Lånt egenkapital - medfølger	6 prosentpoeng	«langt lavere effekt»	tiltaket har mindre betydning	tiltaket har mindre betydning
Endring i ytelse justert for kjøpekraft				
	Gruppe 1	Gruppe 1 med begrensninger	Gruppe 2	Gruppe 2 med begrensninger
Lånt EK - medfølger ikke	10 prosent	8 prosent	1 prosent	tiltaket har mindre betydning
Lånt EK - medfølger	3 prosent	«langt lavere effekt»	tiltaket har mindre betydning	tiltaket har mindre betydning

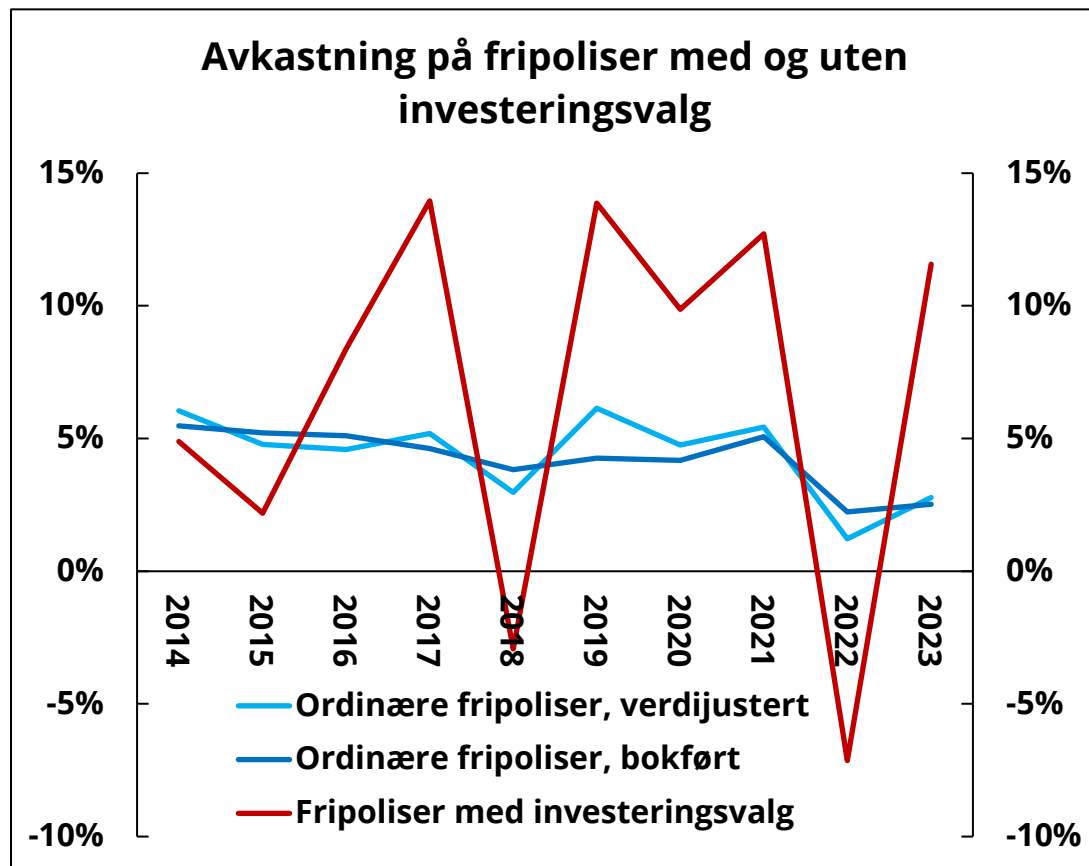
Lånt egenkapital

- **Finanstilsynets** medlemmer anbefaler ikke å innføre lånt egenkapital: *«tiltaket går for langt i å overføre risiko fra leverandøren til kunden, og kunden vil være avhengig av leverandørens tilpasning for å høste fordeler»*
- **LO og NHOs** medlemmer mener lånt egenkapital er et tiltak som kan gi en del av fripolisekundene i livsforsikringsforetak høyere pensjon. Dersom lånt egenkapital innføres må det nøye følges opp at foretakene faktisk bruker dette slik det er ment
- **Øvrig medlemmer** har ikke konkludert

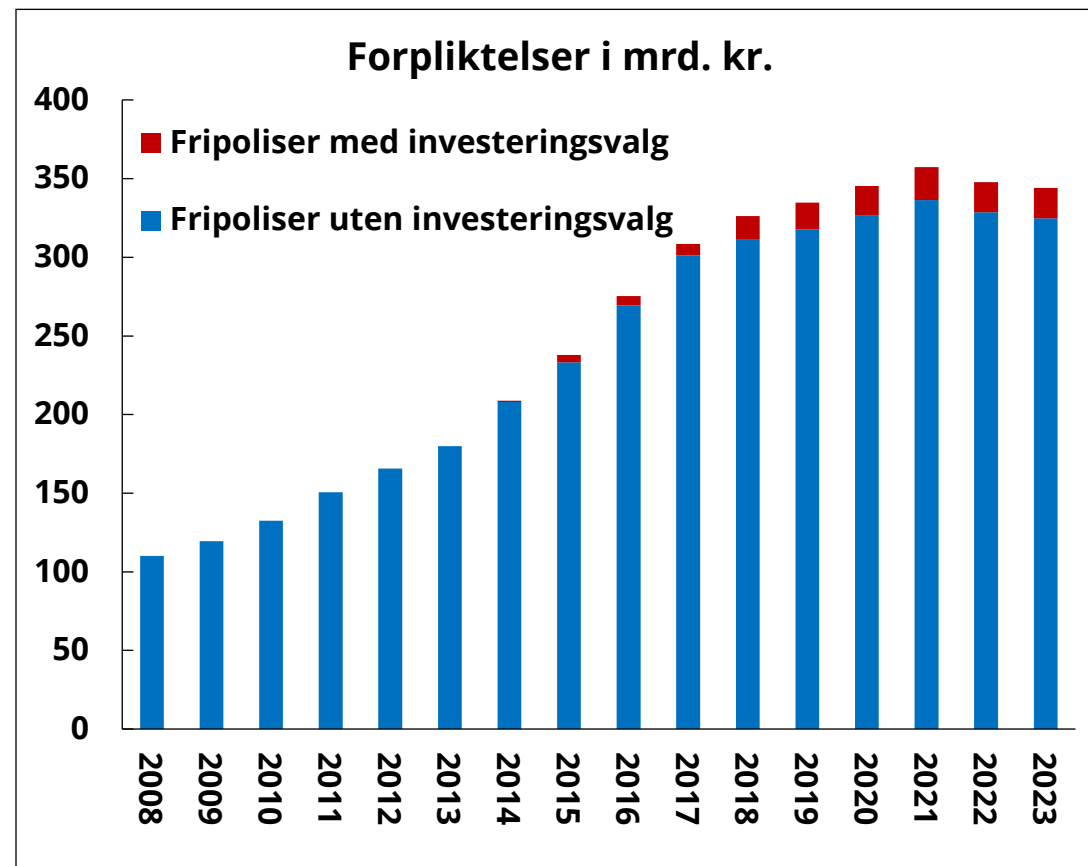
Amortisert kost

- Verdivurdering av obligasjoner i kundeporteføljene
- Markedsverdi vs. Opprinnelig avtalte kontantstrømmer
- Verktøy for risikostyring.
- Spørsmål om nøytrale investerings- og flytteinsentiver
- **Arbeidsgruppens flertall** vurderer at det ikke er hensiktsmessig å avvikle adgangen til å benytte amortisert slik regelverket ellers er lagt opp
- **Finanstilsynets** medlemmer peker bl.a. på sterke insentiver til å investere i obligasjoner med lav risiko og lang løpetid, med begrensede utsikter til meravkastning, og anbefaler at adgangen fjernes for nye obligasjoner og lån

Fripoliser med investeringsvalg

Kilde: Finans Norge

Kilde: Finans Norge

Fripoliser med investeringsvalg

- Fordelene for kundene avhenger bl.a. av forholdet mellom avkastningsgaranti og markedsrenter, og av kundenes preferanser
- Flere leverandører bør tilby produktet av hensyn til kundene og et velfungerende marked. Kun ett foretak da arbeidsgruppen ferdigstilte rapporten, nå to(?)
- **FINs medlem Wahl:**
 - «Leverandører av fripoliser unntatt pensjonskassene bør som hovedregel tilby både fripoliser med og uten eget investeringsvalg både for gamle og nye kunder. Finanstilsynet bør følge utviklingen nøye»
- **Finanstilsynets og LOs medlemmer:**
 - «Det bør ... vurderes å styrke kundenes rettigheter ved endringer som sikrer at kunden får adgang til å konvertere fripolisen til fripolise med investeringsvalg»

Fripoliser med investeringsvalg forts.

- Informasjons- og rådgivningskrav er ment å ivareta kundene der det er fare for interessekonflikter. Kravene stenger ikke for også å gi informasjon om fordelene ved investeringsvalg.
- Arbeidsgruppen foreslår ikke generell oppmyking av informasjons- og rådgivningskravene i loven
 - Oppfordrer leverandørene til å vurdere om prosessen kan forenkles uten tap for kundene
- Arbeidsgruppen foreslår investeringsvalg som standard i utbetalingsperioden

Konvertering til opphørende ytelser

- Kundenes mulighet til å tilpasse seg vs. seleksjonseffekter
- Foreslår ikke å øke gjeldende grenser eller generell adgang til konvertering etter uttak, men at pensjonsleverandøren det året arbeidstaker fyller 61 skal gi informasjon om mulighetene for å redusere utbetalingstiden
- **LOs** medlem mener muligheten bør kunne benyttes i noe tid etter uttak, begrenset til ett år etter uttak av hensyn til mulige seleksjonseffekter
- **Flertallet** peker på at å konvertere fripolisekapitalen til et rent spareprodukt vil være en for vesentlig endring av vilkårene i en ordning som er et garantert pensjonsprodukt, men at konvertering til pensjonsbevis kan utredes i forbindelse med arbeid med egen pensjonskonto for hybridordninger
 - **FINs medlem Wahl** mener at dersom et fungerende marked for fripoliser med investeringsvalg ikke blir etablert raskt, bør det gis adgang til omgjøring av fripoliser til pensjon uten dødelighetsarv

Status

- På høring til 16. desember 2024
- Finansdepartementet tar stilling til oppfølging etter høringen på vanlig måte
- Finansdepartementet arbeider med mandat og organisering av utredningens del 2

